

Rixer Ádám**A LŐRINCZ LAJOS KÖZJOGI KUTATÓMŰHELY****“Lőrincz Lajos” Research Centre for Public Law**

Dr. Rixer Ádám, habilitált tanszékvezető egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási Jogi Tanszék, rixer.adam@kre.hu

A Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely 2010 decemberében jött létre a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a hazai közigazgatás-tudomány korszakos képviselőjéről; a Kar volt dékánjáról, a Közigazgatási Jogi Tanszék korábbi vezetőjéről elnevezett műhely tevékenységét, külön is kiemelve azokat a vonatkozásokat, melyek tudatosan képviselik és továbbviszik, illetve megújítják a Tanár Úr által is képviselt értékeket. Így a közigazgatás-tudományi eredmények külföldiek számára történő hozzáférhetővé tétele, a tudományterület további nemzetköziesítése vagy éppen a közigazgatás-tudomány jogtudományon túli részterületei felé történő tudatos nyitás is ezen törekvések közé tartoznak. Öt év törekvései, projektjei és konkrét produktumai kerülnek katalogizálásra.

KULCSSZAVAK:

Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely, közigazgatás-tudomány, közigazgatási képzés, metodológia

The Lajos Lőrincz Research Centre for Public Law was founded in 2010 by the professors and the students of the Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary. The aim of this essay is to introduce the activities of this Centre and remind us of the most prominent representative of the near past of the science of Hungarian public administration: Lajos Lőrincz, who was the Dean of the Faculty of Law of the Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary and also a full member of the Hungarian Academy of Sciences. This paper consciously refers to the values represented by Lajos Lőrincz and retained by the members of the given Centre. These values are, on the one hand, the efforts to open up the results of Hungarian administrative sciences more widely and, on the other hand, to become more aware of those fields of administrative sciences that are “beyond” administrative law.

KEYWORDS:

Lajos Lőrincz Research Centre for Public Law, administrative sciences, teaching public administration, methodology

1. A TÉNYEK

A Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely (a továbbiakban: Műhely) 2010 decemberében jött létre a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán (a továbbiakban: Kar), Lőrincz Lajos özvegyének kifejezett támogatásával. Lőrincz Lajos akadémikus a hazai közigazgatás-tudomány korszakos képviselője; a hazai közigazgatási képzés és kutatás mai rendszerét, főbb irányait mind a mai napig meghatározza a Kar volt dékánjának, a Közigazgatási Jogi Tanszék korábbi vezetőjének munkássága.

A Műhelyt a Közigazgatási Jogi Tanszék és az Alkotmányjogi Tanszék oktatói és demonstrátorai hozták létre, vezetőjévé Rixer Ádámot, a Közigazgatási Jogi Tanszék vezetőjét választották. A szárnybontogatás időszakában nagy segítségünkre volt Kukorelli István tanár úr is, aki tanácsaival és biztos értékítéletével komoly inspirációt nyújtott a Műhely vezetőjének és tagjainak.

A Műhely a kezdetektől azzal az igénnyel működik, hogy a közjogi kutatások kari, egyetemi, sőt hazai zászlóvivője legyen, egyfajta állandó keretül szolgálva a meg-megújuló közigazgatási kutatásokhoz. A célkitűzések között nem csupán az államisággal, a közhatalom mindenkori sajátosságaival és az egyes jogok tartalmával kapcsolatos kérdések feldolgozása, bemutatása jelent meg; folyamatosan az érdeklődésünk homlokterébe tartoztak-tartoznak azok a problémafelvetések is, amelyek a Fenntartó, a Magyarországi Református Egyház prioritásaival is szinkronban vannak. Így a határon túli magyar közösségek,¹ a magyar nyelv, a hazai romákkal kapcsolatos kérdések mindegyike a Műhely által szervezett konferenciák, illetve önálló kötetek² témája volt.

A kutatóműhely forma – amely nem jelent önálló jogi személyiséget – nem csupán arra alkalmas, hogy bizonyos pályázatok esetében a források felhasználásának keretei felismerhetőek legyenek, hanem – s ez legalább ilyen fontos – arra is, *hogy a legfrissebb, akut, a jogi-igazgatási kérdéseket is feszegető új társadalmi jelenségekre azonnal reagáljunk*. Példa erre a „gyorsreagálású” működésre a Magyarország Alaptörvénye tiszteletére született kötet, amely hazánkban elsőként reflektált a jogi újdonságra, illetve – például – az a menekült-kötet, amely 2016 legelején jelent meg. Különleges színfolt volt – a Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely *Vitasorozatának* első köteteként – a történeti alkotmány mai jelenetéstartalmait feltáró kismonográfia is, amely kifejezetten hiánypótló műként jelent meg.³

A Műhely tevékenysége elválaszthatatlan a Közigazgatási Jogi Tanszéktől, melynek oktatói és mindenkori demonstrátorai jelentik annak motorját. A Műhely és a Közjogi TDK egyidejű szimbiózisa és érdemi különállása is természetes, hiszen egyazon történet különböző feje-

1 Lásd pl. MÓRÉ Sándor: *Románia uniós csatlakozásának hatása az ország emberi jogvédelmi rendszerére, különös tekintettel a romániai magyarok helyzetére*, KRE ÁJK – Patrocinium, Budapest, 2012.; illetve MÓRÉ Sándor: *A diszkrimináció tilalma két romániai ODT határozat tükrében = Hagyomány és érték. Állam és jogtudományi tanulmányok a Károli Gáspár Református Egyetem fennállásának 20. évfordulójára*, szerk. ANTALÓCZY Péter, KRE ÁJK, Budapest, 2013, 261–267.

2 ed. RIXER Ádám: *The Roma and Public Administration in Hungary*, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary – Lajos Lőrincz Research Centre for Public Law, Budapest, 2015.

3 RIXER Ádám: *A történeti alkotmány helye mai jogunkban*, Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely Vitasorozat 1., Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2012.

zeteiről van szó: előbbi inkább a szervezett tudományos kutatás terepe, utóbbi pedig – előbbi háttérként is – inkább az önképzés, elmélyültebb ismeretszerzés és a tudományos jellegű tapasztalatszerzés terepe.

2. CÉLOK – ÚTBAN A MEGVALÓSULÁS FELÉ

2.1. A műhely intézményen belüli és kívüli láthatóságának növelése, az egyéb tudományos műhelyekkel való kapcsolat megteremtése és fenntartása

A jogtudomány, illetve esetünkben a közigazgatás-tudomány belső multidiszciplinaritását, valamint az interdiszciplináris megközelítések fontosságát hangsúlyozó, azokat „elvárássá” tevő kutatások igazolják/igazolhatják vissza az adott tanszék, illetve az amellet létrejött kutatóműhely kettős struktúrájának fenntartását. Az interdiszciplinaritás nem öncél, de a tudományos kapcsolatok fejlesztésében és a tudományos láthatóság növelésében is rendkívüli hasznokat ígér. Valamennyi kutatás esetében indokolt annak előzetes áttekintése, hogy lehetséges-e az egyetem más karainak szerzőivel, műhelyeivel való együttműködés, azok bevonása. A Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely tekintetében a magyar nyelv és magyar jogi műnyelv kérdésköre kapcsán⁴ és a roma-kutatások vagy éppen a menekültkérdésben születő kötet kapcsán is indokoltnak, sőt elengedhetetlennek látszott és látszik az egyéb egyetemi erőforrások bevonása, használata.

A KRE belső erőforrásaira, „szinergiáira” támaszkodás mellett természetesen az egyéb külső aktorokkal, a tudományos közélet más szereplőivel való együttműködés is prioritás. A Műhely eddigi legnagyobb szabású projektje egyúttal a magyar közigazgatás-tudományban is mérföldkőnek tekinthető: a Műhely ötlete és kezdeményezése nyomán, a Műhely és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem konzorciális együttműködésében valósult meg a *Hungarian Public Administration and Administrative Law* kötet [eds. András PATYI – Ádám RIXER: *Hungarian Public Administration and Administrative Law*, Schenk Verlag, Passau, 2014, 552.], amely elsőként vállalkozott arra, hogy átfogóan és angol nyelven, egy kötetben mutassa be a magyar közigazgatás és magyar közigazgatás-tudomány valamennyi lényeges aspektusát. A mintegy 12 millió forintos költségvetésből megvalósult kötet sikere mutatja, hogy a jó ötlet külső szponzorokat, illetve tudományos műhelyeket is könnyen rábírat az együttműködésre.

Szintén újszerű kísérlet – amint arra már utaltunk – a menekültkérdés legújabb magyarországi fejleményeit angol nyelven bemutató kötet tető alá hozása a Műhely kiadványaként (ed. Ádám RIXER: *Migrants and Refugees in Hungary. A Legal Perspective*, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, 2016, 161.).

A menekültkérdés – és attól nem elválasztható módon valamennyi migrációs jelenség – korunk egyik középponti kérdése Európában és Magyarországon is, hiszen az 1945 után ki-

4 A magyar nyelv és a magyar jogi műnyelv megújulása c. konferencia. KRE ÁJK Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhelye és a KRE BTK közös rendezvénye a KRE BTK dísztermében 2013. december 5-én. A témához kapcsolódó írások a *Glossa Iuridica* 2014/1. és 2014/2. számaiban jelentek meg.

alakult európai stabilitás és béke állandósága, az egységesülés politikai és gazdasági alapjainak töretlen fejlődése is megkérdőjeleződik a 2015-ös új népvándorlás közvetlen európai hatásai révén. Kötetünk – mely a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán létrejött Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely belső és külső tagjainak munkája – az első érdemi tudományos reakció azokra a hatásokra, konkrét jelenségekre, illetve az azokra adott első politikai és jogi-igazgatási válaszokra, melyek révén Magyarország és a migráció kérdéskörének kapcsolata megragadható. A tudomány felelős képviselőiként szükségét éreztük, hogy egy ilyen fajsúlyos társadalmi kérdésben álláspontjainkat, kérdéseinket minél hamarabb megosszuk a tudományos közvéleménnyel. Pál apostolnak Tituszhoz írott levelében olvasható, miszerint „De a mieink is tanulják meg, hogy jótettekkel járjanak elöl, ahol sürgős segítségre van szükség, hogy ne legyenek gyümölcstelenek.” (Titusz 3,14), s valóban, vannak helyzetek, melyekben az alakszerű elvárásokon túli emberi és szakmai kötelességeinknek is eleget kell tennünk. Első, mégis átfogónak szánt, a témát tudományos alapossággal megragadó tanulmánykötet esetében különösen lényeges, hogy az milyen mértékben törekszik a problémaérezkelés komplexitásának biztosítására. Tegyük hozzá, hogy a migráció esetében olyan – számos esetben új – jelenségcsoportok egyidejű felbukkanásáról van szó, melyekkel kapcsolatban még a helyes kérdések megfogalmazása is várat magára, nemhogy a letisztult válaszoké.

A kötet „teljeskörűségét”, illetve tudományos láthatóságát jelentősen növeli neves külső szakemberek bevonása is (pl. Christián László, Kecskés Gábor, Molnár Tamás, Szilvássy György Péter⁵).

2.2. Oktatásmódszertani novumok

A kísérletező kedv által (is) kijelölt célok között jelennek meg a közigazgatás-tudományok, és különösen a közigazgatási jogtudomány *oktatásmódszertani szempontú, didaktikus megújításával összefüggő izgalmas lehetőségek is*. Napjainkban például a különféle „Jog és szépirodalom” kurzusok egyre nagyobb népszerűsége tesznek szert világszerte, így hazánkban is. Ha merőben oktatásmódszertani nézőpontból elemezzük e képzéseket, kísérleteket, azt látjuk, hogy ezek révén a jogi típusú problémák nem valós eseteken, hanem a valósággal valamifajta rokonságot mutató, döntően kitalált, irodalmi köntösbe öltöztetett történeteken keresztül jutnak el a hallgatókhoz. Az egyes jogintézmények bemutatása, értelmezése így egy olyan „közös élmény” alapján lehetséges, amit az egyéb – hagyományos – stúdiumok csak korlátozottan képesek nyújtani, hiszen a hallgatók többsége – különösen a porosz típusú oktatási környezetben – érdemi szakmai előismeretek nélkül, „felkészületlenül” vagy korlátozott ismeretekkel van jelen egy-egy órán, szükségtelenül nagy teret engedve, hagyva az oktatónak, aki – legalábbis Magyarországon – a szemináriumi típusú alkalmakon is gyakran csak mintegy megismétli, „bővíve újratermeli” az előadáson elhangzottakat. A „Jog és szépiro-

5 Móré Sándorral társszerzőségben: SZILVÁSSY György Péter, MÓRÉ Sándor: *Official Forum System of the Asylum Administration = Migrants and Refugees in Hungary: A Legal Perspective*, szerk. RIXER Ádám, Károli Gáspár University of the Hungarian Reformed Church, Budapest, 2016, 65–84.

dalom” megközelítések mintájára felvethető a „Közigazgatás és szépirodalom” tartalmú kurzusok lehetősége is,⁶ illetve – még tágabbra vonva azt a kört, melyből merítve a közigazgatási jelenségek közvetett megismerése lehetséges – a ’Közigazgatás és a művészetek’ irány is. Utóbbi irány legkézenfekvőbb megjelenési formája a filmklubszerű működés, melynek keretében részben vagy egészben közigazgatási típusú problémák játék- vagy dokumentumfilm-megjelenései elemezhetőek közösen.

2.3. A közigazgatás-tudományok metodológiája

2.3.1. Hazai körkép – röviden

A mai magyar közigazgatás-tudomány egyik látható gyengesége, hogy önmagát gyakran a hatályos jogszabályok (közigazgatási joganyag), illetve létező intézményrendszer leíró jellegű és kizárólag elméleti megközelítésű ismertetésére, kommentálására szorítja. Az ilyen munkák nyilvánvaló haszna mellett szükséges azonban erősíteni a gyakorlati tapasztalatokat (is) kínáló kutatásokat, melyek tekintetében szerencsés és előremutató kísérleteket is felfedezhettünk az elmúlt években.

A magyar közigazgatás-tudományban hagyománya van a típusos esetfeldolgozásoknak; s ezek (ismételt) „felélesztésére” tesznek kísérletet azok a kutatások is, melyek Horváth M. Tamás vezetésével Debrecenben zajlanak.⁷ Az eredményeket tartalmazó kötet egy magyar város, Hajdúböszörmény példáján keresztül mutatja be – elsősorban esettanulmányokra („ténymegállapító” tanulmányokra) támaszkodva – a közigazgatási feladatellátás kereteinek átalakulását, egészen pontosan azt, hogy a szolgáltatásszervezés módjainak átalakulását mennyiben határozza meg a helyi viszonyok változása, különös tekintettel arra a körülményre, hogy „a rendszerváltás utáni, hangsúlyosan decentralizált modellt egy kontrollált felelősségi körű struktúra váltotta fel”⁸

A hivatkozott kutatás során meghatározó szerepe volt az empirikus adatgyűjtésnek, tekintve, hogy „(...) a különböző funkciók ellátása érdekében szerveződött formális és informális hálózatos kapcsolatok és a mindezekkel összefüggő elméleti problémák nem ismerhetők meg igazán a közvetlen tapasztalatok nélkül”⁹ Az empirikus adatgyűjtés döntően mélyinterjúk készítését (átlagosan nyolc alkalom volt elegendő egy-egy szerzőnek a megfelelő mélységű informálódáshoz), részt vevő megfigyelést (különböző ülések, egyéb munkafolyamatok megfigyelését), valamint dokumentumok elemzését jelentette. A széles körű kutató-

6 Részletesebben lásd: RIXER Ádám: *Közigazgatás és szépirodalom*, Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 3(2015)/3, 49–72.

7 szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó: *Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?* Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014.

8 HORVÁTH M. Tamás: *Sugaras-gyűrűs szerkezet és városigazgatás = Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?*, szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014, 14.

9 HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó: *Köszönetnyilvánítás = Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?*, szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014, 342.

munka hozadéka egy olyan elektronikus adatbank kifejlesztése (volt), amely a városról szerzett információkat rendszerezetten és kereshetően tartalmazza.¹⁰

Szintén gyakorlatorientált megközelítése a közigazgatási jelenségeknek az ún. *pilot projektek* révén történő tervezés, modellezés – ha úgy tetszik részben közpolitikai, részben tudományos „kísérletezés”. E körben kiemelendő a Gerencsér Balázs által szerkesztett *Modellkísérletek a közigazgatás fejlesztésében. Az ún. pilot projektek határai elméletben és gyakorlatban* című munka, amely időszzerű áttekintése a közigazgatás fejlesztését szolgáló ismertebb, illetve valamely szempontból érdekesebb modellkísérleteknek. Ezek a modellek egy-egy jól körülhatárolható területen a tényleges hasznosíthatóság kérdésére adott tudományos válaszkísérletekként foghatók fel, s noha eme intézményes, illetve módszerkísérletek önálló iskolának vagy a közigazgatáson belül *önálló* gyakorlati irányvonalnak nem is tekinthetők, a közigazgatási tervezés eszközrendszerében igen nagy jelentőséget tulajdoníthatunk nekik.¹¹ Leginkább azért, mert az elméletibb tervezési-előkészítő tevékenységek gyakorlatához képest ezekben minden esetben megjelenik a „valós idejű próba” mozzanata.¹² Gerencsér a közigazgatási modellkísérlet fogalmát a következőképpen foglalja össze: „A közigazgatási modellkísérlet egy olyan, a tervezéstől a kivitelezésen át az értékelésig tartó munkaprogram (projekt), amely időben korlátozott kérétek között egy tervezett intézmény vagy rendszer valóságghú kicsinyített mását mintázza azért, hogy az abban rejlő újszerűség főbb tulajdonságait, hatását megismerje”. A PPKE JÁK Tanszékén az Ereky István Közjogi Kutatócsoport keretében indult el 2011-ben ez a kutatás, amely alapvetően szakirodalmi bázisra épített vizsgálat volt. A kutatás mind magyar, mind pedig külföldi példák tudományos ismertetésére vállalkozott, minden esetben már lebonyolított és publikált minta-modellkísérleteket dolgozva fel.

2.3.2. A műhely gyakorlati problémákra adott válaszai

A Műhely egyik célkitűzése – továbbhaladva azon az úton, melyet az előző alfejezetben említett törekvések is képviselnek – a kifejezetten alkalmazott jellegű kutatások kezdeményezése, illetve ilyenekben való részvétel. Az alkalmazott kutatás – egy lehetséges megközelítésben – új ismeretek megszerzésére irányuló eredeti vizsgálat, amelyet elsődlegesen valamely konkrét gyakorlati cél érdekében végeznek.

A Műhely 2016–2017-re egy ilyen gyakorlati célként tűzte ön maga elé egy ún. művészeti olimpiász nagy részletességű tervének kidolgozását, végső célként egy ilyen rendezvény magyarországi megvalósításának előkészítését, részleges megalapozását. A közvetlen cél egy innovatív piaci termék előállítás, egy „eladható termék” kialakítása.

E feladat elvégzéséhez természetesen – az előkészítés során – szükséges volt egy, a Műhely tagjaiból, illetve külső szakértőkből verbuválódó team összeállítása, az egyes területek „fe-

10 Uo.

11 TAMÁS András: *Előszó (helyett...)* = *Modellkísérletek a közigazgatás fejlesztésében. Az ún. pilot projektek határai elméletben és gyakorlatban*, szerk. GERENCSÉR Balázs, Pázmány Press, Budapest, 2013, 9–10.

12 GERENCSÉR Balázs: *Modellkísérletek: fogalmak, célok, módszertan* = *Modellkísérletek a közigazgatás fejlesztésében. Az ún. pilot projektek határai elméletben és gyakorlatban*, szerk. GERENCSÉR Balázs, Pázmány Press, Budapest, 2013, 13.

előseinek” meghatározásával. Alapvetően háromféle „általános” feladat körvonalazódott/körvonalazódik a projektben:

- általános „projektszervezési” feladatok (összehangolás);
- az egyes művészeti területekre, illetve művészeti versenyszámokra vonatkozó konkrét szabályzatok előkészítésében, elkészítésében történő közreműködés; illetve
- a terv megvalósíthatóságát alátámasztó, illetve elősegítő speciális tanulmányok elkészítése [pl. marketingterv, turisztikai terv, a szerzői jogokkal (felhasználással) kapcsolatos kérdéseket rendező tanulmány, valamint az igazgatási összefüggéseket feltáró tanulmányok].

Utóbbi tanulmányok elsősorban a művészeti területhez (a művészet-igazgatás általános és nagyon is konkrét kérdéseire), illetve egy ilyen „megarendezvény” közigazgatás általi támogatásához kapcsolódóan képezik egy megvalósíthatósági tanulmány elemeit. A feladat egy olyan komplex, közigazgatási szempontú megvalósíthatósági tanulmány, amely egyrészt katalogizálja azokat a területeket, aspektusokat, melyek lehetővé vagy egyenesen szükségessé teszik a tágran vett közigazgatás szerepvállalását (jogalkotóként, jogalkalmazóként, szolgáltatóként, szervezőként stb.), másrészt valamilyen mélységben ki is bontja ezeket a területeket, a jelen szabályozás ismertetésén túl akár javaslatokat is megfogalmazva. A művészeti olimpiász tekintetében ilyen aspektusok lehetnek (a teljesség igénye nélkül):

1. A hazai idegenforgalommal kapcsolatos kormányzati feladatok ellátása és koordinálása tekintetében javaslatok megfogalmazása. Újdonság, hogy a 2016. év eleji tervek szerint az ágazattal kapcsolatos feladatok – szemben a korábbi gyakorlattal – egy helyre, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz kerülnek, egy új Nemzeti Idegenforgalmi Ügynökség felállításával. A központosítás indokai között szerepel, hogy a növekvő idegenforgalom mellett is hiányzik az az „egységes nemzeti turizmuskép”, érte ez alatt a fejlesztési irányok, illetve az elérendő célcsoportok meghatározását is. A művészeti olimpiászsal is összefüggő eleme a tervezett változtatásoknak, hogy az egy kézben összpontosuló információk, tervek és ezekhez rendelt források révén a „nemzeti jelentőségű rendezvényekkel” kapcsolatos feladatok is hatékonyabban lesznek elláthatóak a jövőben.
2. Rendezvények szervezésével, megtartásával kapcsolatos engedélyezés (mihez kell, mihez nem, hol lehetne egyszerűsíteni).
3. Tárgyak behozatala, kivitele (hangszertől kezdve az itt létrehozott műalkotásokig sok minden ide tartozhat). Itt is a jelenlegi helyzet ismertetése mellett a javaslatok, észrevételek megfogalmazásáig lenne ideális eljutnunk.
4. Közvetlen támogatások – költségvetésben vagy pályázatokon keresztül. Tények és javaslatok.
5. Közvetett támogatások – adórendszeren keresztül. Jelen helyzet és javaslatok. Adóigazgatási összefüggések, adókedvezmények rendszerének újragondolása. 2016 elején benyújtásra került az a törvénymódosítás, melynek értelmében az olimpiai pályázat támogatásához kötődő adókedvezmény igénybevételére is lehetőség nyílna. Egy hasonló intézményes megoldás nyilván egy művészeti olimpiász megvalósítását, lebonyolítását is nagymértékben elősegíthetné. Szintén e kérdéskörhöz – s közvetve szűkebb témánkhoz is – kapcsolódó újdonság, hogy – a 2016 eleji tervek szerint – 2017 nyarától a társasági adó terhére a sporthoz kapcsolódóan a jövőben nem csupán az utánpótlás-nevelés lesz támogatható, hanem a sporttevékenységhez kapcsolódóan már létrejött infrastruktúra fenntartása is.

6. A résztvevők vízum- és egyéb ügyintézésének áttekintése, a könnyítést célzó javaslatokkal. Idegenrendészeti összefüggések.

Amint az a fenti rövid ismertetésből is érzékelhető, a Műhely tudatosan olyan kérdés feldolgozását választotta, amelynek a közigazgatási aspektusai valóságosak, lényegesek, de messze nem a leghangúlyosabbak: a komplex kérdéskör feldolgozása, akárcsak egyes összefüggések, részkérdések értelmezése révén a közreműködő hallgatók is egy szerves és izgalmas egésszel találkoznak – ahelyett, hogy egy jelenségről döntően annak leíró ismertetéséből szereznének információkat.

2.4. Graduális, illetve PhD-hallgatók részvétele a kutatásokban és egyéb projektekben

Lényeges, hogy valamilyen formában minden résztvevő megtalálja a személyre szabott feladatát, azzal együtt is, hogy egy első-másod-harmadéves hallgató hozzájárulása nem biztos, hogy egy primer tudományos kontribúció lesz. Pl. A *Glossa Iuridica* c. kari jogtudományi folyóirat egyik legutóbbi számában (2015/1–2.) bírósági épületek fotói választják el az írásokat, négy hallgató is küldött fotót, volt, aki csak emiatt több várost is felkeresett. Számos szervezési feladat adódik, és természetesen a legjobbak „hagyományos” írásművekkel, illetve „vegyes műfajokkal” is jelentkeznek: utóbbira példa a roma ösztöndíjas Szabados Kinga roma rendőrökkel készített interjúja, előbbire pedig Balogh Felícia Laura saját gyermekvédelmi intézményekben szerzett önkéntesi tapasztalatait is felhasználó tanulmánya (mindkettő a Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely legújabb angol nyelvű kötetében jelent meg, lásd a 2. lábjegyzetben). Szintén örömteli, hogy dr. Leyrer Richárd – aki korábban a Karon szerzett PhD-abszolutóriumot – gyakorló szakemberként csatlakozott a menekültügyi kutatásokhoz.

Sajátos vonás a társszerzőség erőltetése, elvárása oktató–hallgató, illetve hallgató–hallgató formációban. Így pl. Héder Ákos és Vass Anita KRE ÁJK-s hallgatók 2015. évi OTDK-ra írott – és ott díjazott – pályamunkája¹³ jó példa; egy konzulenssel kiegészülve valódi „egymásra licitálás”, érdemi és eredményes kollektív munka zajlott.

2.5. A műhely rendezvényeinek sorozatokba szervezése

A Műhely rendezvényeinek sorozatokba szervezése is nagymértékben biztosítja/biztosította a valódi együttgondolkodás legalább elvi lehetőségét, az egymásra gyakorolt tudományos hatást. A legutóbbi roma konferencia megállapításai, néhány kívülről bejelentkező előadó, a tanszéken és a hallgatók körében mutatkozó érdeklődés (előadás tartására is) egyértelműen kijelölte a következő konferencia témáját: *a roma nők helyzetét az oktatásban*.

13 A két szerző *Egy lépéssel közelebb – a települési ügysegéd* c. dolgozata érdemi alap kutatás is, melynek alapját két – 2014. február 17–21., illetve augusztus 25. és szeptember 5-e között elvégzett – Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megyékre kiterjedő, az állampolgárok és az ügysegédek körében is elvégzett kérdőíves felmérés képezte.

A romák és a közigazgatás kapcsolatának főbb aspektusait katalogizáló angol nyelvű munka is csupán egy folyamat első lépése: a következő „szint” egy olyan kötet előkészítése és tető alá hozása, amely a magyarországi viszonyokat bemutató kötet szempontjait további országtanulmányokban, leginkább EU-tagállamok vonatkozásában végzi el – természetesen külföldi szakértők bevonásával. Ennek a nagyobb szabású projektnek az előkészítése 2015-ben megkezdődött.

Szintén hagyományteremtő céllal kezdtünk hozzá kiváló hazai és külföldi jogászok vendégül látásához, talán a legemlékezetesebb látogatás Anahit Manassiané, aki az Örmény Alkotmánybíróság képviselőjében járt nálunk 2012 áprilisában.

3. ÖSSZEFOGLALÁS

A fentiek alapján törekvéseink legalább öt pontban foglalhatók össze: mindvégig – Tanár Úr szellemében – a következő, egyidejű törekvések jellemeztek, jellemeznek minket:

- egyrészt a kortárs problémákra való nyitottság, érzékenység („a valóság szolngatása”);
- másrészt a közigazgatás-tudomány jogtudományon túli részterületei felé történő tudatos nyitás (elmozdulás);
- harmadrészt – az előbbi két szemponttól nem elválaszthatóan – akár innovatív piaci termékek előállításában, igazgatási problémákat is értelmező (igazgatási vonatkozásokat is tartalmazó) projektek elindítása, azokhoz való csatlakozás lehetőségének kutatása – végső soron a közigazgatás-tudományok metodológiájának megújítása;
- negyedrész a közigazgatási diszciplínák oktatásmódszertani megújítása;
- ötödrész a közigazgatás-tudományi eredmények külföld számára történő hozzáférhetővé tétele, a tudományterület további nemzetköziesítése (ahogy az korábban a HPAAL-kötet is célként fogalmazta meg);
- s végül, hatodrész a fiatalabb generációk tudatos bevonása a közigazgatási és azzal összefüggő vagy azon túlmutató témák kutatásába.

4. A MŰHELY ELÉRHETŐSÉGEI

Amennyiben a fentiek felkeltették érdeklődését, illetve kérdése lenne, kérjük, hogy forduljon bizalommal a Közigazgatási Jogi Tanszék főállású munkatársaihoz [dr. habil. Rixer Ádám tanszékvezető egyetemi docens (adamrixer@kre.hu), dr. Csáki-Hatalovics Gyula PhD, egyetemi docens (fotitkar@kre.hu), dr. Szabó Annamária Eszter PhD, egyetemi adjunktus (szabo.annamaria@kre.hu), illetve dr. Móré Sándor egyetemi adjunktus (more.sandor@kre.hu)].

5. BIBLIOGRÁFIA

1. GERENCSÉR Balázs: *Modellkísérletek: fogalmak, célok, módszertan = Modellkísérletek a közigazgatás fejlesztésében. Az ún. pilot projektek határai elméletben és gyakorlatban*, szerk. GERENCSÉR Balázs, Pázmány Press, Budapest, 2013, 10–22.
2. HÉDER ÁKOS, VASS Anita: *Egy lépéssel közelebb – a települési ügysegéd*, OTDK dolgozat, KRE ÁJK, Budapest, 2015.
3. HORVÁTH M. Tamás: *Sugaras-gyűrűs szerkezet és városigazgatás = Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?*, szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014, 10–28.
4. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó: *Köszönetnyilvánítás = Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?*, szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014, 341–342.
5. szerk. HORVÁTH M. Tamás, BARTHA Ildikó: *Gyűrűk és sugarak. Mit nyújt egy magyar város?* Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2014.
6. MÓRÉ Sándor: *A diszkrimináció tilalma két romániai ODT határozat tükrében = Hagymány és érték. Állam és jogtudományi tanulmányok a Károli Gáspár Református Egyetem fennállásának 20. évfordulójára*, szerk. ANTALÓCZY Péter, KRE ÁJK, Budapest, 2013, 261–267.
7. MÓRÉ Sándor: *Románia uniós csatlakozásának hatása az ország emberi jogvédelmi rendszerére, különös tekintettel a romániai magyarok helyzetére*, KRE ÁJK – Patrocinium, Budapest, 2012.
8. eds. PATYI András, RIXER Ádám: *Hungarian Public Administration and Administrative Law*, Schenk Verlag, Passau, 2014.
9. RIXER Ádám: *Közigazgatás és szépirodalom*, Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 3(2015)/3, 49–72.
10. ed. RIXER Ádám: *The Roma and Public Administration in Hungary*, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary – Lajos Lőrincz Research Centre for Public Law, Budapest, 2015.
11. RIXER Ádám: *A történeti alkotmány helye mai jogunkban*, Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely Vitasorozat 1., Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2012.
12. ed. RIXER Ádám: *Migrants and Refugees in Hungary. A Legal Perspective*, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, 2016.
13. SZILVÁSY György Péter, MÓRÉ Sándor: *Official Forum System of the Asylum Administration = Migrants and Refugees in Hungary: A Legal Perspective*, szerk. RIXER Ádám, Károli Gáspár University of the Hungarian Reformed Church, Budapest, 2016, 65–84.
14. TAMÁS András: *Előszó (helyett...)* = *Modellkísérletek a közigazgatás fejlesztésében. Az ún. pilot projektek határai elméletben és gyakorlatban*, szerk. GERENCSÉR Balázs, Pázmány Press, Budapest, 2013, 9–10.

Dr. Rixer Ádám (rixer.adam@kre.hu): a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara Közigazgatási Jogi Tanszékének habilitált tanszékvezető egyetemi docense, illetve a Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely vezetője. Főbb kutatási területei a hazai civil társadalom és az állam kapcsolatának összefüggései, az állami egyházjog, a magyarországi romák helyzete, illetve a legtágabban értelmezett kulturális igazgatás. Kezdeményezője és társszerkesztője a KRE és az NKE együttműködésében megvalósult *Hungarian Public Administration and Administrative Law* című kötetnek. 11 önálló monográfiájából 4 angol nyelven jelent meg.

